DE GEHEIMZINNIGE MOORD OP MIJNHEER DEN ABBÉ IN VOSSELARE (1906)

Op 5 juni 1906 stonden Nevele en Vosselare in rep en roer, toen die morgen in de grote vijver aan zijn woning, mijnheer den abbé, zoals hij in de wandeling werd genoemd, dood werd aangetroffen. *Eene massa dorpelingen zijn naar de plaats gesneld waar het drama gebeurde* schreef *Vooruit* van 6 juni.

Duitse soldaten in 1916 aan de grote tuinvijver op het einde van de Langemunt, waar in 1906 pater Valère Dujardin vermoord werd aangetroffen door zijn vader en de buren.

Valère Victor (of Valeer voor de vrienden) Dujardin was immers graag gezien in het dorp en had de naam welstellend en mild te zijn. Ondanks zijn nog jonge leeftijd, 45 jaar, was hij voor de buitenwereld een rustend en rentenierend geestelijke (oud-redemptorist). Hij kwam eenvoudig over en de contacten met de andere priesters waren goed, verklaarde men. De bewoners vertelden verder aan de journalisten die kwamen toegestroomd dat het hun

niet bekend was dat hij vijanden had. Hij wandelde graag in de grote tuin en viste en zwom regelmatig in de grote vijver.

In *'t Getrouwe Maldegem* stond een beschrijving van de voormalige pater: *Wij hebben 't portret van priester Dujardin gezien, dat maar over enige dagen getrokken was. Een kloek gevormd hoofd, een paterskop gelijk er gebeiteld staan op de oude zerken.*

Maar het verleden en de levenswandel van den abbé, geboren in Kortrijk op 21 februari 1865 bleek toch voer te zijn voor heel wat speculatie en dat kwam geleidelijk aan bod in de vele persartikels.

Hij had de gewoonte 's avonds in zijn tuin te wandelen en soms met een bootje op de vijver te varen of te zwemmen. Het was daar dat laat op de avond één of meerdere belagers hem hebben opgewacht. Voor dit artikel maakten we gebruik van een hele reeks bronnen uit week- en dagbladen, aangevuld met het onderzoek van voormalig bestuurslid van de heemkundige kring het Land van Nevele Jozef Van De Casteele in de jaren zeventig.[1]

Abbé kocht vroegere woning van de familie De Deurwaerder-Fobe

In de volle zomer van 1903, op 14 juli, kwam de gewezen Kortrijkse pater redemptorist in Nevele wonen, meer bepaald op de grens met Vosselare, net waar de Langemunt begint. Hij had naar verluidt met de middelen van een erfenis het domein voor 72.000 BEF gekocht van de familie Jottier uit Deinze[2].

'Den Abbé' was dus amper 41 jaar toen hij in Nevele kwam rentenieren. In 1905 kwamen ook zijn vader en zijn zuster uit Kortrijk bij hem inwonen. Er

[1] Toen er een nogal intimiderende telefoon kwam, van iemand uit Deinze, met de eis om het potje gedekt te houden, besliste Jozef Van De Casteele om zijn bevindingen niet te publiceren. Naar die reactie, toen al zeventig jaar na feiten hebben we het raden. Maar mogelijk had het te maken met de kwestie van de levensverzekeringen of de eventuele homofiele geaardheid van de priester.

[2] Een andere bron heeft het over mevr. Brandt Anna Francisca, grondeigenares (°Gent 26.7.1829), weduwe van Brandt Eduard Joseph, die was verhuisd naar Deinze (samen met dochter, schoonzoon en kleinkinderen), Kortijkstraat, op 16 januari 1904.

is verder sprake van een meid Irma Bollaert, terwijl het bevolkingsregister eveneens de knecht Leonard Maenhout vermeldt.[3]

Het huis werd kasteelken genoemd, maar was niet uitzonderlijk imposant als woning aan de straatkant van drie verdiepingen. Er was wel een heel grote tuin. Het pand stond vlakbij het kruispunt van wegen, naar Leerne en naar de centra van Nevele en Vosselare. De tuin werd op het einde begrensd door de herberg 'In den Vos', waar den abbé al eens een kaartje kwam leggen en dat eveneens behoorde tot het domein. Een poortje gaf via zijn tuin verbinding met die herberg. *Aan de ander kant stond het huis van de notarisfamilie Van Roy*, *die* zo merkte het ook in Nevele populaire en Vlaamsvoelende *Getrouwe Maldegem* op *in zijn jonge tijd nog postmeester is geweest in Nevele*. De Van Roys waren in ieder geval goed bevriend met den Abbé, die zelf overigens eveneens goede contacten had met de familie Buysse.

Incidenten in het verleden konden verband houden met de moord

Pastoor Dujardin was oorspronkelijk redemptorist in Kortrijk. In sommige kranten werd vermeld dat er toen een conflict ontstond met het klooster wegens een erfenis. Het geschil werd voor het gerecht uitgevochten. Hij kreeg blijkbaar gelijk en verliet uiteindelijk de orde. Maar tegelijk kreeg hij van de kerkelijke overheid van West-Vlaanderen een verbod om nog pastoraal actief te zijn in die provincie, wat kan verklaren waarom hij op vrij jonge leeftijd zich plots in Nevele vestigde.

Maar er is nog een ander conflict dat eveneens tot een rechtszaak leidde, en zou te maken hebben met de vermoedelijke homofiele voorkeur van de abbé. In 1897 had hij samen met een medebroeder het klooster verlaten, maar beide mannen bleven het kloosterkleed verder dragen tot grote ergernis van hun gelovige omgeving. Hun naam staat in de archieven van de rechtbank in Kortrijk van 1899. Een Kortrijks pastoor had in een sermoen de gelovigen aangespoord om drie Weesgegroeten te bidden voor het zielenheil van de twee redemptoristen die 'samen in zware zonde leefden'. Beide mannen spanden met succes tegen die pater een proces in wegens eerroof.

[3] Maenhout Leonard, knecht (°Vinkt 4.2.1885) komt uit Vinkt op 16.1.1904; verhuisde naar Vinkt op 6.7.1905.

Hun advocaat was niet minder dan de bekende en vrijzinnige liberaal Paul Emile Janson.[4]

Die rechtszaken en de commotie daarrond zou dus één van de motieven kunnen zijn voor de moord.

Dood aangetroffen in eigen vijver

Valeer Dujardin was de dag vóór de misdaad naar de Heilig Haarprocessie van Kortrijk geweest en liet zich nadien vanuit het station van Deinze met zijn auto naar huis voeren.

Een andere krantenbron stelde dat het onjuist was dat Dujardin in Deinze was afgehaald met de auto. Hij was vroeger dan verwacht met de trein van Kortrijk gekomen. Via Bachte is hij in het gezelschap van een vrouw, die werkzaam was in de melkerij van Nevele, langs Bachtekouter naar Vosselare gewandeld. In Vosselare werd de pastoor aangesproken door een dronkaard die hem geld vroeg. De priester wees hem af, met de mededeling dat hij later mocht komen, als hij nuchter was.

Thuis nam hij het avondmaal en wandelde daarna met zijn vader nog even in zijn tuin. Na 21 uur zijn beiden teruggekeerd in de woning, maar den abbé rookte nadien nog even een sigaar in de tuin. Om 22 uur begaf hij zich naar de herberg 'In den Vos' om vogelzaad te kopen. Nadien weet men niet meer wat er precies is gebeurd.

's Morgens diende priester Dujardin de eerste mis op te dragen in Vosselare, iets wat hij in principe iedere dag deed, maar hij kwam die bewuste dag niet opdagen.[5] De pastoor van Vosselare deed noodgedwongen zelf de mis en verwachtte dat zijn confrater zou opdagen voor de daaropvolgende viering.

[4] Dat pater Dujardin werd verdedigd door advocaat Paul-Emile Janson (Brussel, 30 mei 1872 - concentratiekamp Buchenwald, 3 maart 1944) is opmerkelijk. Janson kwam uit een uitgesproken liberale en vrijzinnige familie en was van 1937 tot mei 1938 zelfs eerste minister van het land.

[5] *La Flandre Liberale* wist nog dat hij regelmatig de mis deed in de kapel van het klooster van de Franse nonnen

Den Abbé werd dood gevonden in zijn vijver.

Toen die er nog steeds niet was, stuurde hij de koster of misdienaar naar de woning om te vragen wat er haperde. De 70-jarige vader was juist opgestaan, ging naar de kamer van zijn zoon en zag dat die niet in bed was geweest. De man had onmiddellijk een slecht voorgevoel dat er iets was voorgevallen. De zuster van den abbé was niet thuis. Hij begaf zich naar zijn buurman, notaris Van Roy. Ook de jonge Michiels van 'In den Vos' werd erbij geroepen en samen begonnen ze een zoektocht in de tuin.

De beide mannen zagen iets vreemds in de vijver. Er was een dikke stok, *peers* of staak in de vijver geplant en met een haak vastgemaakt aan een overhangende boom. Het was de stok die hij gebruikte om zich met het bootje op de vijver te begeven en te vissen. Even dacht men dat er vissers waren binnengedrongen in de tuin. De haak werd losgemaakt en de staak bovengehaald door Michiels. Onderaan bevond zich in eerste instantie het zwarte priesterkleed van de abbé. *'t Getrouwe Maldegem* beschreef wat er verder gebeurde: *De notaris en de meid moesten vader Dujardin in hunne armen rechthouden, de jonge Michiels trekt voort en brengt heel het lichaam op het gras*.

Er werd na de wel zeer akelige ontdekking onmiddellijk alarm geslagen. De veldwachter en een arts kwamen als eersten ter plaatse.

De dader had kloefen aan, constateerde het Gentse parket

Het parket van Gent begon onmiddellijk een onderzoek. Hij was in de vijver gegooid, maar voordien was een koord driemaal rond de hals gebonden, zonder de dood te veroorzaken. Over zijn mond zat een zakdoek en zijn benen waren bij de voeten vastgebonden met zijn riem. Men stelde verder vast dat de misdaad gepleegd was in het prieeltje aan de moestuin, een 60-tal meters van de vijver. Er werden sporen van een gevecht gevonden. Vermoedelijk had den abbé eerst een slag gekregen. Het lichaam werd dan naar het water gesleept en leefde overigens volgens de wetsdokter nog toen het in de vijver terechtkwam, want er is een liter water in de maag gevonden.

Het gouden uurwerk was niet meegenomen en stilgevallen op 12u30. De geldbeugel was dan weer wel spoorloos. Vlakbij de vijver lagen messen, die echter niet waren gebruikt. Eén ervan behoorde aan het slachtoffer. Men ging ervanuit dat er meerdere personen betrokken waren, want den abbé was een grote en struise man en dus niet gemakkelijk om te overmeesteren. Veel andere sporen werden er niet meer gevonden, maar minstens één van de daders had kloefen aan. Aan een poortje dat uitgeeft op de steenweg naar Vosselare heeft men een frank en twee stukjes van 10 centiem gevonden.

De dokter stelde vast dat het slachtoffer een klap op het hoofd had gekregen met een ijzeren stang die was bevestigd aan het hekje van de moestuin. *Het*

gelaat van de vermoorde was al erg gezwollen en ijselijk verwrongen voegde het weekblad *Volksrech*t van 10 juni 1906 er voor haar lezers nog aan toe.

De haak waarmee de staak was vastgebonden aan een boomtak, bevond zich gewoonlijk in de één of andere boom.

Door het gerecht werd vastgesteld dat:

- 'den Abbé' water in zijn longen had en dus door verdrinking om het leven was gekomen;
- het touw rond zijn hals hem niet kon hebben gewurgd;
- de prop in de mond hem niet kon beletten te roepen of te ademen;
- de moordenaars wellicht de tuin kenden;
- de sporen van een eventueel gevecht met de moordenaar uitgewist waren door het verslepen van het lichaam.

Enkele dagen na de moord stapte het parket opnieuw af in Vosselare. Procureur-generaal Napoleon De Pauw had de zaak naar zich toegetrokken en kwam nu zelf naar Nevele om poolshoogte nemen. Het gerucht deed de ronde dat de gendarmerie van Nevele een spoor had. Men verwachtte zelfs een aanhouding. Maar uiteindelijk zijn er nooit daders gevonden.

Ondervragingen in Nevele en Vosselare

Ook de verschillende ondervragingen door onderzoeksrechter Herssens, bijgestaan door zijn substituut Van Malleghem en de griffier, leverden niets op. De eerste personen die werden gedagvaard en tot tweemaal toe ondervraagd, waren de dochter van weduwe Van Steenkiste en haar broer Cyriel. De Van Steenkistes hadden veel contact met Dujardin en leverden hem boter, melk en eieren. Cyriel ging er dikwijls in gezelschap van de zonen Michiels kaart spelen.

De beide zonen Michiels en Cyriel Van Steenkiste waren die maandagavond om 11 uur samen vanuit het dorp naar huis gegaan. Het was toen Sinksenkermis. Marie Mesure, vrouw van Camiel Van Laere, die rechtover het huis woonde, meende omstreeks 10u30 een schreeuw te hebben gehoord. Zij stond op en opende een venster. Zij hoorde echter niets meer en iets zien kon ze niet, want er stonden gebouwen tussen haar huis en de tuin.

De hond van den abbé was niet gebonden, maar liep los rond in een hekwerk, dat niet zo ver van de plaats van de misdaad stond. Het dier had de worsteling wellicht gehoord, maar heeft op geen enkel ogenblik geblaft. Het zou dus kunnen dat het goede bekenden waren voor het dier.

Er werden nog een reeks andere mensen verhoord: de twee gebroeders Santens, een zekere Toller, en ene Huffel uit den Hul, Jottier uit Deinze, een jongeman uit Kortrijk en de twee zoons Michiels, maar zij vertelden geen nieuwe elementen. Er werd bekeken of de betrokkenen schrammen vertoonden van een mogelijk gevecht.

Ook langs de straat waar 's avonds nog passage was of bij de meest nabije buren, had blijkbaar niemand iets gehoord. *De zaak raakt door een dikke nevel bedekt* schreef *'t Getrouwe Maldegem* enkele weken na de moord.

Men ontdekte wel de herkomst van de rond geslepen zgn. lierenaar (knipmes). Den abbé had het mes, zoals het in fabrieken werd gebruikt, gekregen van een knaap van den Hul om er in de vijver gevangen vissen mee te stropen.

De onderzoekers concludeerden uiteindelijk dat de moord door één persoon werd uitgevoerd, en dat deze van niet ver kwam (droeg klompen). De vreemde manier om hem onder water te houden, was mogelijk ingegeven door het feit dat den abbé een zeer goede zwemmer was.

Zelfmoord werd niet helemaal uitgesloten

De verschillende maatschappijen waar den abbé verzekeringen had lopen, argumenteerden echter dat het om zelfmoord ging en probeerden wellicht op die manier onder de uitbetaling van grote bedragen uit te komen. Dit was moeilijk hard te maken. Toch werd zelfmoord in eerste instantie door de onderzoekers niet helemaal uitgesloten. Zo werd door het parket een behendige zwemmer uit Gent ingeschakeld om in de vijver te testen of het mogelijk is om de staak te bevestigen met vastgebonden handen.

Want hoewel dus zeer weinig waarschijnlijk, wezen immers toch enkele elementen in de richting van zelfmoord want:

- zijn leven als homofiel en uitgetreden redemptorist kon door hem als uitzichtloos zijn beschouwd;
- er is de mogelijkheid dat hij een jongeman uit Vosselare en zijn eigen familie via verzekeringen financiële middelen probeerde te bezorgen;
- hij kon onmogelijk alle kosten dragen: koopsom huis en premies verzekeringen;
- hij liet kort voor zijn verdacht overlijden door een Nevels fotograaf nog een foto maken van zichzelf;
- de slag op het hoofd was onvoldoende om de dood te veroorzaken. Ook het touw rond de nek en de zakdoek hebben noch wurging noch verstikking veroorzaakt;
- de misdaad was vrij omslachtig uitgevoerd, moet veel tijd in beslag genomen hebben en maakte het mogelijk dat een moordenaar werd betrapt.

Sommige kranten en weekbladen meenden dat de moord door een ‘strooien man’, dus in betaalde opdracht was gepleegd. Dat zou ook de reden zijn geweest, waarom er niet was binnengedrongen in de openstaande woning. De persoon kon van ver zijn gekomen, meende men, maar kende blijkbaar de gewoonten en de tuin van den abbé. Men vond het verder vreemd dat de moordenaar of moordenaars zo lang ter plaatse waren gebleven.

Verband met de mogelijke homofiele voorkeur van de pater?

In Nevele gonsde het van de geruchten over de homofiele voorkeur van de pater, die volgens sommigen daartoe een paar adresjes had in de zeer slecht befaamde wijk den Hul. Zijn huis lag immers dicht bij de Zeistraat en de Blasiusdriesstraat, waar toen nogal wat mensen aan de rand van de maatschappij leefden, letterlijk en figuurlijk. Den abbé was er niettemin een graag geziene gast.

Hij ging 's avonds regelmatig met enkele jongemannen ‘In den Vos’ kaartspelen, de herberg die aan zijn tuin grensde en ook tot zijn domein behoorde. Via een poortje was er immers een directe toegang tot de tuin. Was de moordenaar trouwens via het poortje in de tuin geraakt?

't Getrouwe Maldegem citeerde dat er een (wellicht summier) onderzoek is gebeurd over die piste, maar dat die niets opleverde. Meer nog, het onderzoek pleitte hem volledig vrij van dergelijke feiten wat wel een opluchting betekende voor de familie, voegde de krant er nog aan toe.

Omgang met vrijzinnigen toen helemaal niet vanzelfsprekend voor een geestelijke

Opvallend voor een katholieke priester en zeker in een tijd waar beide groepen elkaar hevig bekampten, was zijn omgang met vrijzinnigen. Volgens de Gentse kranten *Vooruit* en *La Flandre Liberale* had hij zeer ruime filosofische en zelfs liberale ideeën.[6] Zo was hij bevriend met zijn buur, de vernoemde notaris van Roy en de familie Buysse, wist het socialistische *Volkskracht.*

Sommigen in Nevele vonden het vreemd dat noch Cyriel Buysse noch Virginie Loveling als tijdgenoten iets hebben geschreven over die kwestie in hun talrijke verhalen en romans. Volgens Buyssebiograaf Joris Van Parys is dat wellicht niet zo verwonderlijk: *Virginie Loveling woonde al vanaf 1880 in Gent en Buysse vanaf 1896 in Den Haag. Wat er na 1900 in Nevele gebeurde, beroerde en inspireerde hen veel minder dan wat ze meemaakten of hoorden vertellen toen ze nog in het dorp woonden. Buysse was en bleef antiklerikaal, maar in zijn portretten van pastoors is dat veel minder evident dan zijn reputatie doet vermoeden. Alleen de onderpastoor in de novelle Paatros is een karikatuur (misschien was de onderpastoor die model stond dat ook). De enige van zijn pastoors die als type enigszins verwant is aan de Abbé-figuur is meneer Désiré, de broer van het kwezeltje in Het Ezelken. Maar er waren wel meer pastoors in Vlaanderen die samenwoonden met hun zuster en van het goede leven hielden... Overigens: Buysse zal het verhaal natuurlijk wel gekend hebben en als vriend van notaris Van Roy, buur van den abbé, wellicht met meer details dan de meeste Nevelaars.*[7]

Vooruit van 9 juni wist mee te delen dat de pastoor een liefhebber was van de auto. Zo was hij kort voor zijn dood nog uitgereden met Van Roy en de familie van advocaat Arthur Buysse. Die laatste had een huis in Landegem.

---

[6] Dat is wellicht de reden waarom de krant zich zeer sterk vastbeet in de affaire en er een hele reeks artikels over schreef.

[7] E-mailbericht van Joris Van Parys aan Jan Luyssaert op 1 maart 2004.

De financiële kwestie

Was den abbé wel een welstellend man?

De aandacht van het parket werd snel getrokken op de eigenaardige financiële situatie van de betrokkene. Hij had in ieder geval een hele financiële constructie opgebouwd en waarvan hij leefde was ook niet echt bekend. Hij leek in juni 1906 maar over een bescheiden bedrag te beschikken dat niet overeenkomstig was met zijn grote levenswandel. Om die reden stapte men af in Kortrijk en was er een gesprek met de advocaat die de belangen van den abbé verdedigde.

Sommige kranten benadrukten dat hij een grote som geld had geërfd en mild was voor de armen. Het was duidelijk dat hij geld had, meende men. Hij beschikte blijkbaar toen al over een auto, uitzonderlijk in die tijd, waarmee hij familieleden uit Kortrijk en Brussel kon (laten) afhalen in het station van Deinze. In een paar gevallen had men het ook over het klooster in West-Vlaanderen, dat door het uittreden van de pater veel geld was kwijtgeraakt. *De Gazet van Gent* veronderstelde dat hem regelmatig een rente betaald werd, op basis van een overeenkomst, aangegaan na een proces met de kloosterlingen.

Betaling domein in Nevele: een financiële molensteen rond de hals van den abbé?

Het domein dat hij in 1903 had gekocht was - behalve de rente - gekocht op krediet en hij diende tegen 1 juli de koopsom van ongeveer ca. 70.000 BEF te betalen. Dat groot bedrag was ongetwijfeld op zijn minst een zeer grote zorg voor den abbé.

Levensverzekering ten gunste van Van Steenkiste

Hij had een verzekering gesloten ten gunste van zijn vriend Van Steenkiste voor 20.000 BEF. Dit lijkt allesbehalve een groot bedrag in 2015, maar was in die tijd toch een klein fortuintje en zowat de waarde van een kleine woning. De vraag rees waarom dat was gebeurd. Dit voedde de geruchten dat de pastoor homosexueel was. Van Steenkiste werd herhaaldelijk ondervraagd door het parket.

Reeks levensverzekeringen ten gunste van familieleden

Er waren bovendien heel wat vragen van het parket rond die hele reeks levensverzekeringen die hij had gesloten. Volgens *Vooruit* ging het om twaalf levensverzekeringen voor elk ongeveer 100.000 BEF, alles samen een duizelingwekkend bedrag in die tijd. Voor al die verzekeringen diende hij jaarlijks 35.000 à 40.000 frank aan premies te betalen. Wellicht had hij daarvoor een hypotheeklening op zijn huis genomen, iets wat eveneens in een krant werd gesuggereerd. Hij had weliswaar een eerste premiebedrag aan 13.000 euro uitbetaald, maar meer was wellicht niet meer mogelijk.

De meeste van die verzekeringen waren overigens pas in het voorjaar 1906 gesloten. Waarom hij zich voor zo'n hoog bedrag verzekerde, had men het raden. In ieder geval waren er in de toekomst enorme middelen nodig om de hypotheeklening, verzekeringspremies, koopsom voor het domein te betalen. Mogelijk was hij op het financiële vlak dus totaal in de knel geraakt. Dat was in ieder geval de stelling van de verzekeringsmaatschappijen, die de visie van zelfmoord naar voren bleven schuiven. Volgens hen was de pastoor ten einde raad en had hij al die verzekeringen op naam van zijn familie en één externe persoon laten sluiten om hen na zijn dood niet in nood achter te laten.

Men vroeg zich in het dorp af waarom een dergelijke hoge verzekering nodig was, iets dat men wel logisch vond bij een rijke persoon zoals een arts, notaris of handelaar die bij overlijden een weduwe en veel kinderen zou achterlaten, maar niet voor een geestelijke. Het onderzoek spitste zich toe op de begunstigden van het testament van de abbé.

Roofmoord ook mogelijk

Er werd door de Nevelaars in ieder geval enorm gespeculeerd over de geheimzinnige zaak, vooral over de verzekeringen. Maar roofmoord bleef ook mogelijk, want hij had de naam altijd veel geld op zak te hebben. Hij was bovendien zeer mild en daardoor geliefd. Dat hij werd vermoord door vissers die op zijn domein aan het stropen waren, bleef ook nog een mogelijkheid.

Sommigen legden een verband met de moord die op 22 juni 1903 werd gepleegd op Theophile Kerres (zie hoger), die terug was gekeerd uit Amerika,

maar al dezelfde nacht doodgeschoten. Ook die dader bleef onvindbaar. Opvallend is dat ongeveer honderd jaar eerder, de pastoor-deken van Nevele eveneens in zijn woning werd vermoord.

Het parket opteerde uiteindelijk voor de moordversie want:

- hij kon onmogelijk zelf zijn benen vastbinden, zichzelf aan een lange stok binden en zichzelf nog eens in het slijk van de vijver vaststeken;
- er zijn sporen van voetstappen en van klompen ontdekt in de buurt van de vijver;
- den abbé had water in zijn longen en is dus in het water gegooid.

Familie van den Abbé

Vooruit van 7 juni zoomde in op de familie van de pastoor. Er was een schoonbroer, M. Sabbe, van Brussel. Twee broers woonden in Kortrijk. Eén van hen was de ongehuwde olieslager Julien Dujardin. Broer Hector was gehuwd en had verscheidene kinderen. Verder was er een zus Elodie, die samen met de 70-jarige vader inwoonde in Vosselare. Elodie bevond zich op het ogenblik van de moord in Brussel.

Begrafenis riep ook vragen op

De begrafenis lokte heel wat volk, maar minder dan verwacht, schreven zowel *Vooruit* als *La Flandre Liberale*, die een correspondent naar Nevele hadden gestuurd en een aantal interviews afnamen.

Enkel de dorpsbewoners en familieleden waren aanwezig. Men vond het opvallend dat er behalve de drie pastoors die de dienst leidden, geen enkele geestelijke aanwezig was, want normaal gezien zijn alle pastoors uit de streek aanwezig wanneer een collega wordt begraven. Vader Dujardin, 76 jaar, was eveneens niet op de begrafenis. De man, een voormalige mijnwerker, was blijkbaar nog te zeer aangedaan door het gebeuren.

Tot ontevredenheid van een aantal mensen werd geen lijkrede gehouden. Men was ook verwonderd dat was gekozen voor een mis om 9 uur die 500 fr. kostte, maar niet die van eerste klasse om 10 uur waarvoor 1.000 BEF diende te worden betaald. Tijdens de markt werd het portret van den abbé

verkocht. Er was ook een liedjeszanger maar die *vaarde zo goed niet* volgens *'t Getrouwe Maldegem*.[8]

De correspondent van *La Flandre Liberale* noteerde een aantal reacties uit het publiek. Men vond hem een sympathieke man die anderen toeliet om in zijn tuin te wandelen en zelfs een bad te nemen in de vijver. Velen kenden dus de tuin.

Sommige vonden het wat vreemd dat hij zich inliet met sommigen uit den Hul. Maar men voegde eraan toe dat het daar niet allemaal bandieten en stropers waren en zelfs die zagen den abbé graag, voegde men eraan toe. *De slechtste van Nevele* riep een vrouw *zoude niet durven denken hebben van hem kwaad te doen* en iemand anders*: Ziet, moest het mijn broeder geweest zijn die het gedaan heeft, ik deed hem kennen aan het gerecht*.

Veel persbelangstelling

De zaak wekte in binnen- en zelfs buitenland beroering en de gebeurtenis werd in heel wat kranten uitvoerig en dagenlang beschreven. *Vooruit* en vooral de Franstalige liberale krant *La Flandre Libérale* beten zich vast in de zaak en zetten gedurende een lange tijd een speciale correspondent aan het werk om de zaak uit te spitten.

't Getrouwe Maldegem besloot haar artikel van 6 juni met: *Wij hebben nog nooit zulk een duistere zaak ontmoet. Voorbij het kasteeltje ligt een slecht befaamde hoek den Hul. Maar niemand van die mensen werd gevraagd om rekenschap over de moord te geven. Ze zijn daarvoor toch nog te goed.*

De lucratieve verdwijntruc van mijnheer den abbé?

Een versie die aan bod kwam in de Brusselse krant *Le Matin* en werd geciteerd in L*a Flandre Liberale* linkte de dood van den abbé inderdaad met de uitzichtloze financiële situatie waarin hij was terecht gekomen. Zijn fortuintje was na twee en een half jaar grote sier bijna opgeraakt. Zijn eigendom

[8] Enkele dagen na de feiten werd reeds in Deinze op de markt een lied in vijf coupletten verkocht waarin 'den laffen moord op den eerw. Abbé van Nevele' werd bezongen.

op krediet diende binnen enkele maanden te worden betaald aan de vroegere eigenaar. Die middelen waren er niet. Liever dan verder te moeten leven in ellendige omstandigheden koos hij ervoor om te verdwijnen. Maar hij wou zijn familie een erfenis bezorgen en bezocht in het voorjaar van 1906 bijna dagelijks een hele reeks verzekeringsinstellingen, die hij telkens een ander verhaal opdiste om op die manier telkens een levensverzekering binnen te halen voor een bedrag van ongeveer één miljoen fr. waarmee in die tijd enkele tientallen kleine woningen mee kunnen worden gekocht.

De moord raakte niet opgelost

Het parket heeft alle middelen ingezet die toen beschikbaar waren, tot speurhonden toe. Zelfs de jongens die mussennesten mochten roven in de tuin werden ondervraagd.

Op een bepaald ogenblik hoopte men meer info te verkrijgen over een automobiel die tijdens de namiddag door Poesele reed, komende van Lotenhulle. Op Nevele-kouter hield hij stil en de chauffeur vroeg of men langs daar in Vosselare kon geraken. Dezelfde automobiel heeft stil gehouden bij Michiels, 'In den Vos', op de hoek van het park van Valeer Dujardin. Hij is bij Michiels op het hof gereden omdat er iets haperde aan een band. Er zaten een zevental personen in de auto, die niet scheen toe te behoren aan rijke lieden. Hij is van daar in de richting van Maria-Leerne gereden. Er wordt ook verteld dat in de nacht van maandag tot dinsdag een automobiel door Deinze is gereden. *Is het dezelfde automobiel*, vroeg men zich af.

De misdaad raakte echter niet opgelost, tot groot ongenoegen van de Nevelaars die zich de moord op Kerres herinnerden, van drie jaar voordien. Ook toen bleef de moordenaar spoorloos.

Nog een slachtoffer?

De moord veroorzaakte onrechtstreeks nog een tweede slachtoffer. Den abbé was de buurman van de familie Van Roy. Diens vrouw was zo aangedaan door de gebeurtenis dat ze er ziek van werd en begon weg te kwijnen. Ze overleed een jaar later.

Stefaan De Groote

Geraadpleegde bronnen
- N.N., Geheimzinnig drama te Nevele, *Gazet van Gent*, 5, 6, 7, 8, 9 en 25 juni 1906.
- N.N., Un drame mystérieux à Nevele, *La Flandre Liberale*, 6 juni 1906.
- N.N., Een priester vermoord, *Vooruit*, 6 juni 1906.
- N.N., De geheimzinnig misdaad van maandag, *Het Nieuws Van Den Dag*, 6 juni 1906.
- N.N., Le crime de Nevele, *La Flandre Liberale*, 7, 8 en 9 juni 1906.
- N.N., Een pastoor vermoord te Nevele, *Vooruit,* 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 juni 1906.
- N.N., Le mystère du crime de Nevele, *La Flandre Liberale*, 10 juni 1906.
- N.N., Le mystère du Nevele, *La Flandre Liberale*, 14 juni 1906.
- N.N., Een jong Oud-Pater vermoord te Nevele, *'t Getrouwe Maldeghem*, 10 juni 1906.
- N.N., Nevele, *'t Getrouwe Maldeghem*, 17 en 24 juni, 1 en 8 juli 1906.
- N.N., Een priester vermoord te Nevele, in *Volksrecht*, 10 juni 1906.
- VAN DE CASTEELE J., *niet gepubliceerde nota's.*
- VAN DE CASTEELE J., De strijdbare Van Roy's uit Nevele, in *Het Land van Nevele*, september 1984.

- N.N, *La Flandre libérale*, 6 juni 1906.
- N.N., *Gazette van Gent,* 5 juni1906.
- N.N., *Vooruit* 6 juni 1906.